

İstihbarat Çalışmaları ve Araştırmaları Dergisi

Journal of Intelligence Research and Studies

Ocak 2024, Cilt: 3, Sayı: 1, ss.1-22

January 2024, Volume: 3, Issue: 1, pp.1-22

ISSN 2822-3349 (Basılı/Print)

ISSN 2822-3357 (Çevrimiçi/Online)

Makaleye ait Bilgiler / Article Information

Söyleşi / Interview

Makalenin Başlığı / Article Title

Interview with Sir David Omand GCB: Social Media Intelligence is a Distinct Discipline

Sör David Omand GCB ile Söyleşi: Sosyal Medya İstihbaratı Diğerlerinden Farklı ve Bağımsız Bir Disiplindir

Yazar(lar) / Writer(s)

İÇAD

Atıf Bilgisi / Citation:

İÇAD. (2024). Sör David Omand GCB ile Söyleşi: Sosyal Medya İstihbaratı Diğerlerinden Farklı ve Bağımsız Bir Disiplindir. *İstihbarat Çalışmaları ve Araştırmaları Dergisi*, 3(1), ss.1-22, DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/icad.22>

İÇAD. (2024). Interview with Sir David Omand GCB: Social Media Intelligence is a Distinct Discipline. *Journal of Intelligence Research and Studies*, 3(1), ss.1-22, DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/icad.22>

Terörizm ve Radikalleşme ile Mücadele Araştırma Merkezi Derneği

Research Center for Defense Against Terrorism and Radicalization Association

Adres/Address: Beytepe Mah. Kanuni Sultan Süleyman Bulvarı 5387. Cadde
No:15A D:58

06800 Çankaya/Ankara

www.icadergisi.com

e-posta/e-mail: editor@icadergisi.com

INTERVIEW WITH SIR DAVID OMAND GCB: SOCIAL MEDIA INTELLIGENCE IS A DISTINCT DISCIPLINE

ABSTRACT

Journal of Intelligence Research and Studies (İÇAD) is pleased to host an interview¹ with Sir David Omand GCB, visiting Professor in the Department of War Studies Department, King's College London. David Omand is a Cambridge University graduate in economics. He is a member of the editorial board of Intelligence and National Security. He is responsible for delivering training to government intelligence analysts, and lectures regularly to BA and MA level classes in intelligence studies. After 9/11 he was appointed the first UK Security and Intelligence Coordinator, responsible to the Prime Minister for the professional health of the intelligence community, national counter-terrorism strategy and "homeland security". He served for seven years on the Joint Intelligence Committee. He was Permanent Secretary of the Home Office from 1997 to 2000, and before that Director of GCHQ (Government Communications Headquarters, the UK SIGINT Agency). Previously, in the Ministry of Defence he was Deputy Under Secretary of State for Policy, and was Principal Private Secretary to the Defence Secretary during the Falklands conflict. He served for three years in NATO Brussels as the UK Defence Counsellor.

He has published a range of scholarly articles and four books, *Securing the State* (London: Hurst/Columbia, 2010); *Principled Spying: The Ethics of Secret Intelligence*, with Mark Phythian (Oxford/Georgetown University Press, 2018); *How Spies Think: 10 Lessons from Secret Intelligence* (London: Penguin Viking 2020); and most recently *How to Survive a Crisis: Lessons in Resilience and Avoiding Disaster* (London: Penguin Viking, 2023). He co-authored the first study of what he termed SOCMINT, "social media intelligence", which analyzed the potential use of social media for intelligence purposes. His paper entitled Digital Intelligence and the Norms that should Govern It (London, 2015) played an important role in shaping the outcome of Carl Bildt's Global Commission on Internet Governance (2015). He was a member of the RUSI Independent Surveillance Review, *A Democratic Licence to Operate*, commissioned by the UK Deputy Prime Minister and that contributed to the passing of the Investigatory Powers Act of November 2016. In addition, the review he chaired on *The Security Implications of Drones* (Birmingham, 2014) made a significant contribution to the evolution of British policy on the use of Unmanned Aerial Vehicles. His contribution to the academic study of intelligence and security issues has been widely recognized. He has received Honorary Doctorates from the University of Birmingham and the University of Glasgow and is an honorary Fellow of Corpus Christi College Cambridge.

After retirement from the Civil Service, Sir David studied mathematics and theoretical physics with the Open University and was awarded a First-Class honors degree. He continues to contribute to the study and practice of security policy as a Distinguished Fellow of the Royal United Services Institute and as a member of the editorial board of this journal. He is a frequent contributor to national debates on security issues on television, radio and in the media. He is currently a senior advisor to Paladin Capital Group, a global investor that supports innovative cyber technology companies.

Keywords: *Intelligence, Intelligence Studies, Technology and Intelligence, Social Media Intelligence, Future of Intelligence.*

¹ This interview was held by e-mail on July 16, 2023, by Erol Başaran BURAL. The interview was translated into Turkish by Erol Başaran BURAL and Hatice VAROL DAĞDELEN. The views and opinions expressed in this interview are those of the speaker.

İÇAD: Prof. Omand, first of all, thank you for accepting the interview request from Journal of Intelligence Research and Studies (İÇAD). We know that there is no generally accepted definition for secret intelligence. The definition of intelligence may differ from state to state, organization to organization, and even person to person. Considering all these facts, we wonder how you define secret intelligence. What do you think intelligence is and what is it not?

Prof. Sir David Omand: I like to think that the evolution of intelligence in the human species was because of the survival value that it provided to our distant ancestors. Out hunting, there is a noise in a bush ahead. The hunter must decide is that likely to be my supper – or am I to be its supper? The primary purpose of intelligence today is the same: to improve decision taking by reducing the ignorance of the decision taker of the dangers they may face.

We now have access to a vast amount of so-called open-source information (some admittedly may require some expertise to find) that we can use to reduce our ignorance. Perhaps 80-90% of the information being used by an intelligence analyst is of this type. But there remains a vital part of the picture that is not readily accessible to us because it is made up of the secrets that those who mean us harm do not want us to have. They are likely to go to considerable lengths to prevent us acquiring their secrets, and in some case very violent lengths to deter us from trying (as shown by the Russian poisoning in the UK of former KGB agent Alexander Litvenenko using Polonium 210 and the attempt to kill GRU Col Sergei Skripal and his daughter in Salisbury using the banned nerve agent Novichok).

Two important consequences follow that definition of purpose. First, those ethical risks have to be taken if the determined will of the person with the secret is to be overcome and the secret stolen. They will not give it up easily. And second, which sources and methods are being used against which threats must remain deep secrets – otherwise the targets just dodge our attention. The secret world can never be fully transparent.

İÇAD: As we try to summarize in your resume, you have had senior posts that involved both producing and using secret intelligence. For this reason, we would like to ask a question that is of great importance for young people who want to join and make a career in this field. Who do you think is best

suiting to intelligence work? What does he or she do? And what characteristics should he or she have?

Prof. Sir David Omand: The overwhelming requirement for an effective intelligence community is to have a diversity of first-class minds, capable of solving difficult problems by coming up with unexpected and novel solutions. The UK intelligence community was well served during the Second World War when leading scholars from many disciplines were drafted in to work with military colleagues and professional intelligence officers. An example was the groundbreaking invention at Bletchley Park by Alan Turing (from Cambridge University) of the first true computer to help solve the cyphers used by the German High Command. A second characteristic I would look for is a belief in public service including evident trustworthiness with the nation's secrets. Some very talented young people see their careers bringing them external recognition, fame and riches: the secret world is unlikely to be right for them. All that said, there is no single pattern. A human intelligence agency needs outgoing, self-starting individuals, good at hard languages, who will relish a career mostly spent in difficult places overseas. A domestic Security Service will be looking for a rather different mix of talents, including 'the ability to fly in formation' as part of an investigative team. Technical agencies will be looking for mathematicians, computer engineers and coders, and analysts that are at home with advanced AI. Analytic bureau will be looking for those with the traits, including curiosity and respect for evidence, associated with first class researchers and scholars. There is plenty of scope for a diversity of talent.

İÇAD: You have had the opportunity to closely follow intelligence activities, both as a practitioner and as a coordinator, since the end of the Cold War. When you compare the Cold War Era with today's world, what are the main similarities and differences in terms of intelligence activities?

Prof. Sir David Omand: That is a very interesting question to which there are many answers. If we look at the *demands* for intelligence, at the end of the Cold War we saw the entry into NATO of the former Warsaw Pact countries, the reunification of Germany and the withdrawal of the Group of Soviet Forces based in East Germany. Intelligence priorities for the UK switched dramatically, and collection stations in the UK and across Western Europe were closed. The focus of intelligence demands switched to counter-terrorism, global counter-proliferation and supporting the police service in detecting and countering serious crime gangs including narcotics smuggling,

piracy and later people smuggling. By the early years of the century intelligence demands for cyber and information security was added as a high priority. The demands were often for intelligence about targeted individuals: their identities, associates, location, movements, financing, and intentions.

On the *supply* side these demands coincided with the commercial development of the Internet and social media, sources that became the natural place to look for personal information about individuals. As the terrorist threat from Al Qaida (and later Daesh) developed so Western intelligence focused on pre-emptive CT intelligence to uncover terrorist gangs and disrupt their plots. Now, with the rise of inter-State threats – and a major war in Europe – demands have swung back to ‘traditional’ military intelligence on capabilities and intentions.

But the *sources* today are of course very different, including digitized imagery, tactical mobile device interception, and all the AI assistance that can fuse multiple open and classified sources for the analyst. For Western intelligence communities, in addition to the dynamic interaction between these profound demand and supply changes we have the *legal and ethical constraints* (especially insistence upon necessity and proportionality) now imposed by the democracies in order to protect the personal privacy of the citizen. That creates a necessary asymmetry with our adversaries who do not have such scruples.

İÇAD: So, what do you think the intelligence services of countries should do to avoid a surprise like the 9/11 attacks?

Prof. Sir David Omand: The US 9/11 Commission wrote about the paradox of warning, that even if the dots have been correctly connected it may be too late to stop the crisis because pre-emptive action may politically be too difficult to justify - before the evidence from the crisis itself is available. So, there are several parts to my answer.

First the intelligence community must get better at establishing situational awareness from both open and secret sources, then provide reliable explanation of what is being seen and why (a step that is hard and the source of many errors), then estimate on different assumptions how events may play out in the near future.

In addition, analysts can help the policymakers by providing strategic notice of potential future problems by working back from envisaging

possible futures to allow examination of how actions today might make those futures less likely and less threatening (such as building up national resilience). These are the steps that I describe in my book, *How Spies Think*. Together these four outputs from analysis form my acronym SEES: situational awareness, explanation, estimation and strategic notice. The first three make up Bayesian inference working from the recent past into the future. The final S for strategic notice is working the other way round from the future back to the present. All that said, there needs also to be a relationship of trust between intelligence and policy communities where truths can be spoken and warnings heeded.

İÇAD: In 2002 you were appointed as the UK's first Security and Intelligence Coordinator. Do you think that this coordination mechanism is necessary for countries?

Prof. Sir David Omand: Yes, I think it is necessary to have strong central coordination of the different components that make up an intelligence community, with a senior figure that can exert pressure for modernization and joint exploitation of opportunities. The responsibilities of my old post are now included in the wider role of the UK National Security Adviser, but the principle of coordination remains. Coordination is of course different from direction, and the heads of the UK agencies retain their right of access when needed to the Prime Minister. And retain their statutory responsibilities to their Secretaries of States (the Home Secretary for the domestic Security Service (MI5), the Foreign Secretary for the Secret Intelligence Service (MI6) and for GCHQ, and the Defence Secretary for Defence Intelligence). The US has of course now the Director of National Intelligence that represents a move more towards direction.

İÇAD: Based on the task given to you, can you talk about the importance of the coordination between intelligence and security?

Prof. Sir David Omand: UK legislation for the secret agencies lays down their functions, for example in the case of MI6 'to obtain and provide information relating to the actions or intentions of persons outside the British Islands; and to perform other tasks relating to the actions or intentions of such persons' – but only provided it is the interests of national security, with particular reference to the defence and foreign policies of Her Majesty's Government; or in the interests of the economic well-being of the United

Kingdom from external threats; or in support of the prevention or detection of serious crime.

So, intelligence and security for the UK are two sides of the same coin. One of the purposes of the UK intelligence community is therefore to support the work of the police in preventing and detecting crime. The UK does not accept the rigid distinction that some European Parliaments insist upon (following the lines of the Treaty of European Union) between national security and law enforcement. The British approach is, I believe, eminently justified by the existence of serious international terrorist groups, involved in narcotics, money laundering, sanctions evasion and people smuggling, and hostile cyber and ransomware groups' intent upon massive cyber-theft. Such serious cross-border threats can only be countered by using all the capabilities and methods of modern intelligence to support law enforcement. That also usefully allows threats such as terrorism to be treated as a crime whilst being classed as a threat to national security, which it undoubtedly also is.

İCAD: Since our journal mainly focuses on the academic study of intelligence, we would like to ask questions about Intelligence Studies as an academic discipline. We know that you are also working on the development of intelligence as an academic field of study. In your opinion, what stages did intelligence studies go through from the day they started? What can you tell us about the history of intelligence studies in the UK? Can it be said that Intelligence Studies is a unique academic discipline today?

Prof. Sir David Omand: The origin of the academic study of intelligence lies in the work of the distinguished Cambridge history Prof. Christopher Andrew who with his colleague David Dilkes published in 1984 an influential book, *The Missing Dimension: Governments and Intelligence Communities in the Twentieth Century*. What this established is what Christopher describes as historical attention span deficit disorder (HASDD): historians had simply ignored secret intelligence as a factor influencing the events they were studying. Thus, how could Wellington's decisive victory over the French Army at Salamanca during the Penninsular war in 1812 be explained without knowing that on his staff was the talented cryptographer Major Scovill who cracked the Great Paris Cypher revealing the dispositions and intentions of the French commander? And how can the crucial 1940 battle of the Atlantic be explained without knowing that British cryptographers were reading the German Enigma cypher used by their

submarines? (and in parallel their US counterparts reading the Japanese Magic cypher). Even more striking, we have the example in 1944 of how a secret intelligence-based deception plan convinced the German High command that the main weight of Operation Overlord would fall on the Pas de Calais, leading them to hold back an armored Panzer Division from opposing the allied invasion force that had landed on the beaches of Normandy.

Examples like those led the UK government to commission official histories of intelligence during the Second World War (including the work on Enigma and on strategic deception) and release more intelligence related papers to national archives. Other scholars started to research the history of the intelligence agencies and their relationships, including the origins of the 5-eyes collaboration with the US, Australia, Canada and New Zealand. Others specialized in documenting the development of the different “INTs”; SIGINT, HUMINT, IMINT, GEOINT and so on. Others specialized in the relationships between different kinds of agency. University mathematicians now write about cryptanalysis and cyber security. Lawyers write about governance and legal regulation. The social construction of secret intelligence as a cultural phenomenon is examined by the post-modern sociologists. Now, the reading list for any intelligence studies course will have thousands of books and articles that can be consulted. Rather like geography, however, it is less a unique academic discipline and more the coming together of a set of disciplines that illuminate from different aspects what remains a very practical and useful human activity.

İÇAD: What then should be the purpose of intelligence studies in the academic field? What issues should intelligence researchers focus on to increase intelligence capabilities of the states? What are the main gaps in the literature?

Prof. Sir David Omand: Intelligence is a human attribute and activity that deserves academic study in all its aspects, for its own sake, like any field of inquiry some results can be of use for the practice of the subject, although that is not the primary purpose of most research, nor given the inherent limitations of official secrecy would that be possible. But looking into the past is possible and intelligence officers need to know the history of their craft and what led it to be the way it is today. As Winston Churchill is reported to have said: “The further back you look the further ahead you can see”. As for gaps, most of the available academic literature is anglophone in

origin. I encourage academics to look much wider, as is happening for example in France where there are now distinguished intelligence studies academics in a number of universities. Of course, as technology advances new fields of inquiry open up. The next is likely to be how intelligence communities are using machine learning algorithms and large language models.

İÇAD: We have another question parallel to the previous question. The development of artificial intelligence is one of the most discussed issues in the world. What do you think the relationship is between the development of artificial intelligence and intelligence processes? What are the advantages and possible negative consequences of artificial intelligence for intelligence agencies? What are the threats and opportunities created by the relationship between technology and intelligence today?

Prof. Sir David Omand: It is too early to say. History shows us how intelligence officers have been quick to exploit technological breakthroughs such as the electric telegraph, radio transmissions, microelectronics and the internet. Machine learning and AI are no different. The latest development, large language models, will I be sure be exploited, limited only by the ingenuity of our intelligence officers here and those of hostile states.

İÇAD: In addition to the education in universities, various organizations contribute to intelligence studies academically in the UK. Can you tell us about the developments in the UK in this regard?

Prof. Sir David Omand: There are several universities in the UK offering undergraduate, graduate (Masters) level and postgraduate (PhD) degrees in intelligence studies, or in related fields such as the study of international relations and terrorism of which intelligence studies forms a key part. The major think-tanks in London (including Royal United Services Institute (RUSI), The Royal Institute for International Affairs - Chatham House, the International Institute for Strategic Studies (IISS) and DEMOS) and north of the border the Scottish Council for Global Affairs (SCGA – a collaboration between the universities of Glasgow, Edinburgh and St Andrews) all sponsor research whose output inevitably contributes to aspects of intelligence studies. A good example is the work of my former colleague Nigel Inkster at IISS who has published in-depth studies of Chinese cyber intelligence, adding significantly to the academic literature.

İÇAD: You are also the first academic to study Social Media Intelligence (SOCMINT). After your study, more attention was given to SOCMINT, which means intelligence obtained from the analysis of social media data. Considering the big data produced by social media today, the place of social media in people's daily lives, and the methods of obtaining data from social media, should we consider SOCMINT as a subset of open-source intelligence (OSINT) or as a separate discipline independent from OSINT?

Prof. Sir David Omand: The answer is a separate discipline. In 2012 I co-authored with Jamie Bartlett and Carl Miller of the think tank Demos an article in *Intelligence and National Security*, "Introducing Social Media Intelligence (SOCMINT)". We wanted to highlight the way that the digital world had rapidly developed (Facebook in 2004, YouTube in 2005, Twitter in 2006) and could supply answers to intelligence and law enforcement questions. This was novel and did not fit easily into categories such as HUMINT, SIGINT or indeed OSINT. It deserved study in its own right. We highlighted that some sources could be treated as OSINT such as tweets (like opening a window and shouting opinions into the public square) but accessing a closed Facebook community through acquiring the password or role playing as a sympathizer to gain entry were covert intelligence activities for which proper authorization under existing laws would be required in the UK.

İÇAD: While we are talking about SOCMINT, we would like to ask you something about the public fear of being spied on social media. Do you feel that there has been an escalation of public fear of being spied on? Is this a case of increasing public paranoia or not?

Prof. Sir David Omand: Opinion polls in the UK show a consistent majority support (with minority dissent) for allowing our intelligence agencies access to modern digital methods for acquiring intelligence on their suspects, on the understanding this is done under the rule of law, is regulated with a system of warrants and independent judicial and Parliamentary oversight, and with ethical restraints to ensure that activity is only conducted when necessary and proportionate to the potential harms being posed by suspects. If there is increased public concern today it is, I suspect, over the monetization of their personal data for commercial gain by the unregulated internet giants who know more about us as individuals from our data than any intelligence or security agency could or ever should know.

İÇAD: What motivated you to write your precious book, *How Spies Think: Ten Lessons in Intelligence*? What is the main theme and the main message of this book that you want to convey to the reader?

Prof. Sir David Omand: I started writing this book after seeing how the UK Brexit referendum and the 2016 US Presidential election were being reflected in social media with a rising tide of half-truths and distortions to try to persuade us online of what we ought to think and want, and increasingly setting us at each other's throats. But we should not have to suffer those who blur, or even deny, the very nature of truth. No-one is entitled to their own alternative facts. So, my book is a manifesto for rational thinking of the kind that intelligence analysts conduct, and is also applicable to our personal decisions and to the world of business. When it comes to making a big decision, we have to bring together in our own head two different qualities of thought. On the one hand, rational analysis of the situation we are in and the options open, and on the other hand, what our values tell us we must do given our ambitions for what we want to achieve by our choice, or what outcomes we fear and wish to avoid. Both kinds of thought, the dispassionate and the impassioned, the "what is" and the values driven "what we hope will be", need to be understood and integrated if we are to make sound decisions. But without rationality we are lost.

İÇAD: Prof. Sir David Omand, a last question is about the future of intelligence. We know that you have a book chapter about this question, but what will the future of intelligence look like? What will be the threats, challenges, and opportunities for the states in the context of secret intelligence?

Prof. Sir David Omand: Each national jurisdiction will have to find their own answer. In the UK we have focused on creating a genuine intelligence community. We have retained separate agencies, with their own specialisms and legal standing, but they are now working together (the task force model) with staff moving between agencies to help each other to meet intelligence requirements. There may be a parallel with defence where we retain separate armed services, optimized to recruit, build capability and train in their environment – land, sea, air (and now space and cyber) but the delivery of military effect these days comes from their combining forces under a Joint Command. To be successful, intelligence communities will need to find answers, appropriate to their circumstances, of how to work across traditional boundaries: domestic and overseas; open and secret sources;

human and technical sources; intelligence and law enforcement; intelligence and evidence; from own sources and from overseas partnerships, and so on. The British intelligence community is stronger than before, in part because of it manages pragmatically across these boundaries, in part due to major investment in the new technologies, in part because of the close overseas relationships developed over the years since 9/11 and of course in part because of their combined effect (including in the case of the Security Service collocating regional headquarters with the police) and the establishment of joint organisations such as the Joint Terrorism Analysis Centre and the National Cyber Force.

İÇAD: Finally, what advice would you give to young academics who want to work in the field of secret intelligence?

Prof. Sir David Omand: Read deeply into the subject and stay grounded in the practice as well as the theory. If possible, stay away from well-tilled fields (quite enough has been written, for example, about Bletchley Park and the breaking of Enigma during the Second World War) and find unexplored pathways that prompt new research questions. A good example is the recent research by Helen Fry into previously untold stories of the key role women have played in secret intelligence (now published as *Women in Intelligence*)

İÇAD: Thank you for answering our questions. Is there anything you would like to add?

Prof. Sir David Omand: Only to recall the wise words of Sir Rodric Braithwaite, former UK Ambassador in Moscow and former chair of the Joint Intelligence Committee. He once compared secrets to sex: people get over-excited about both; most of us think that others get more than we do; some cannot get enough of either; both generate exaggerated claims which verge on fantasy; policymakers have exaggerated expectations of what intelligence can do; and in the end there is no essential difference between secret and open information in that our knowledge of the external world is always incomplete, fragmentary and will sometimes be wrong. Worth remembering...

SÖR DAVID OMAND GCB İLE SÖYLEŞİ: SOSYAL MEDYA İSTİHBARATI DİĞERLERİNDEN FARKLI VE BAĞIMSIZ BİR DİSİPLİNDİR

ÖZET

İstihbarat Araştırmaları ve Çalışmaları Dergisi (İÇAD) olarak King's College Londra Savaş Araştırmaları Bölümünde misafir öğretim görevlisi Sör David Omand ile bir söyleşiye¹ ev sahipliği yapmaktan büyük bir mutluluk duyduğumuzu ifade etmek isteriz. Profesör David Omand, Cambridge Üniversitesi ekonomi mezunudur. David Omand halen “İstihbarat ve Ulusal Güvenlik Dergisinin” yayın kurulu üyesidir. Omand Birleşik Krallık istihbarat analistlerine eğitim vermekten sorumludur. Aynı zamanda istihbarat çalışmaları alanında düzenli olarak lisans ve yüksek lisans düzeyinde dersler vermektedir. 11 Eylül'den sonra, ulusal terörizmle mücadele stratejisi ve “iç güvenlik” konularında Başbakanı karşı sorumlu olan ilk Birleşik Krallık Güvenlik ve İstihbarat Koordinatörü olarak atanmıştır. Omand, Yedi yıl boyunca Müşterek İstihbarat Komitesinde görev yaptı. 1997'den 2000 yılına kadar önce Devlet İletişim Merkezi Birleşik Krallık Sinyal İstihbaratı Ajansı (Government Communications Headquarters, the UK SIGINT Agency) Direktörü olarak ve ardından ise İçişleri Bakanlığı Daimi Sekreteri görevini yürüttü. Daha önce Savunma Bakanlığında Politikadan Sorumlu Dışişleri Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı olarak ve Falkland İhtilafı süresince Savunma Bakanı Baş Özel Sekreteri olarak görev yaptı. Omand ayrıca, üç yıl boyunca NATO Brüksel'de Birleşik Krallık Savunma Müşavirliği görevini yürüttü.

Omand'ın bir dizi bilimsel makalesi ve dört kitabı yayımlanmıştır. Bu çalışmalar sırasıyla: Devleti Korumak (London: Hurst/Columbia, 2010); Mark Phythian ile birlikte İlkeli Casusluk: Gizli İstihbaratın Etiği, (Oxford/Georgetown University Press, 2018); Casuslar Nasıl Düşünür: Gizli İstihbaratta 10 Ders (Londra: Penguin Viking 2020) ve son olarak Bir Krizden Nasıl Kurtuluruz: Dayanıklılık ve Felaketten Kaçınma Dersleri (Londra: Penguin Viking, 2023) isimli çalışmalarıdır. İlk defa sosyal medyanın istihbarat amacıyla potansiyel kullanımını analiz eden, “Sosyal Medya İstihbaratı” adlı çalışmanın ortak yazarıdır. “Dijital İstihbarat ve Onu Yönetmek için Gereken Normlar” (Londra, 2015) başlıklı makalesi, Carl Bildt'in Küresel İnternet Yönetim Komisyonu (2015) sonuç raporunun şekillenmesinde önemli bir rol oynadı. David Omand, Birleşik Krallık Başbakan Yardımcısı tarafından görevlendirilen ve Kasım 2016 tarihli Soruşturma Yetkileri Yasası'nın kabul edilmesine katkıda bulunan RUSİ Bağımsız Gözetim İncelemesi grubunun bir üyesi olarak da görev yaptı. Ayrıca kendisi “İnsansız Hava Araçlarının Güvenlik Uygulamaları” (Birmingham, 2014) başlıklı incelemeye de başkanlık ederek, insansız hava araçlarının kullanımına ilişkin İngiliz politikasının gelişimine önemli bir katkıda bulundu. İstihbarat ve güvenlik konularına ilişkin akademik çalışmalara yaptığı katkı, geniş çapta kabul gördü. Birmingham Üniversitesi ve Glasgow Üniversitesinden Fahri Doktora unvanı almasının yanında Corpus Christi College Cambridge'in de fahri üyesidir.

Sör David Omand, kamu hizmetinden emekli olduktan sonra açık üniversitede matematik ve teorik fizik okudu ve birinci sınıf onur derecesi ile ödüllendirildi. Kendisi Royal United Services Institute Seçkin Üyesi ve bu kurumun yayımladığı derginin yayın kurulu üyesi olarak güvenlik politikaları alanında katkıda bulunmaya devam etmektedir. Omand televizyonda, radyoda ve medyada güvenlik konularıyla ilgili ulusal tartışmalara sık sık katkıda bulunmaktadır. Halen yenilikçi siber teknoloji şirketlerini destekleyen küresel bir yatırımcı olan Paladin Capital Group'un kıdemli danışmanı olarak görevini sürdürmektedir.

Anahtar Kelimeler: *İstihbarat, İstihbarat Çalışmaları, Teknoloji ve İstihbarat, Sosyal Medya İstihbaratı, İstihbaratın Geleceği.*

¹ Bu söyleşi 16 Temmuz 2023 tarihinde çevrimiçi olarak e-posta aracılığı ile Erol Başaran BURAL tarafından gerçekleştirilmiştir. Söyleşi Erol Başaran BURAL ve Hatice VAROL DAĞDELEN tarafından Türkçe'ye çevrilmiştir. Söyleşide ifade edilen görüş ve düşünceler konuşmacıya aittir.

İÇAD: Prof. Omand, öncelikle İstihbarat Araştırmaları ve Çalışmaları Dergisi'nin (İÇAD) röportaj talebini kabul ettiğiniz için teşekkür ederiz. İstihbaratın genel kabul görmüş bir tanımının olmadığını biliyoruz. İstihbaratın tanımı ülkeden ülkeye, organizasyondan organizasyona ve hatta kişiden kişiye farklılık gösterebilmektedir. Tüm bu gerçekleri göz önüne aldığımızda istihbaratı sizin nasıl tanımladığınızı merak ediyoruz. Sizce istihbarat nedir ve ne değildir?

Prof. Sör David Omand: İnsanoğlu için istihbarat evriminin, atalarımıza sağladığı hayatta kalma yeteneği nedeniyle değerli olduğunu düşünmek hoşuma gidiyor. Ava çıktığımızda ilerideki bir çalıktan bir ses geliyor. Avcı, bunun kendisinin akşam yemeği mi olacağına karar vermeli. Yoksa avcı mı onun akşam yemeği olacaktır? Günümüzde de istihbaratın temel amacı aynıdır: Karar alıcının karşılaşılabileceği tehlikeler konusundaki bilgisizliğini azaltarak, karar almayı geliştirmek.

Bilgisizliğimizi azaltmak için kullanabileceğimiz, her ne kadar bazılarının elde edilmesi biraz uzmanlık gerektirebilse de, çok büyük miktarda veri içeren ve açık kaynak denilen bilgiye erişimimiz var. Bir istihbarat analistinin kullandığı bilgilerin belki de %80 ile 90'ı bu türden yani açık kaynağa aittir. Ancak resmin diğer tarafında bizim için kolayca erişilemeyen hayati bir kısım kalıyor ve bu kısımda bize zarar vermek isteyenlerin sahip olmamızı istemedikleri sızılardan oluşuyor. Bu sızılardan ele geçirmemizi engellemek için hasımlarımız büyük çaba harcıyorlar. Bazı durumlarda bizi bu sızılardan ele geçirmeyi denemekten dahi caydırmak için çok şiddetli yöntemlere başvuruyorlar (Rusya'nın Birleşik Krallık'ta eski KGB ajanı Alexander Litvenenko'yu Polonyum 210 kullanarak zehirlenmesi ve Rus Askeri İstihbaratında görevli Albay Sergei Skripal ve kızının Salisbury'de yasaklı sinir gazı Novichok kullanılarak öldürülmesi olayında olduğu gibi).

Bu tanımlamalardan iki önemli sonuç çıkmaktadır. Birincisi, sırrı elinde bulunduran kişinin kararlı iradesinin aşılması ve sırrın çalınması için etik risklerin alınması gerektiğidir. Bundan kolay kolay vazgeçmeyeceklerdir. İkincisi, hangi tehditlere karşı hangi kaynakların ve yöntemlerin kullanıldığı derin bir sır olarak kalmalıdır. Aksi takdirde hedefler dikkatimizden kaçabilmektedir. "Gizli dünya asla tamamen şeffaf olamaz".

İÇAD: Özgeçmişinizde özetlemeye çalıştığımız gibi, hem istihbarat üretme hem de bu istihbaratı kullanma yönünde üst düzey görevleriniz oldu. Bu nedenle bu alana katılmak ve kariyer yapmak isteyen gençler için büyük

önem taşıyan bir soruyu sormak istiyoruz. Sizce istihbarat çalışmalarına en uygun kişi kimdir? Bu kişiler hangi özelliklere sahip olmalıdırlar?

Prof. Sör David Omand: Etkili bir istihbarat topluluğunun en büyük gereksinimi; beklenmedik durumlarda yeni çözümler üretmek, zor sorunları çözebilen birinci sınıf zihin çeşitliliğine sahip olmaktır. Birleşik Krallık istihbarat topluluğu, birçok disiplinden akademisyenleri, askerleri ve profesyonel istihbarat görevlilerini bir arada çalışmak üzere görevlendirdiği İkinci Dünya Savaşı sırasında iyi bir hizmet verdi. Bunun bir örneği, Cambridge Üniversitesinden Alan Turing'in Bletchley Park'ta Alman Başkomutanlığı tarafından kullanılan şifreleri çözmeye yardımcı olan ilk gerçek bilgisayarı icat etmesiydi.

Arayacağım ikinci özellik, ülkenin sırlarının korunmasını da içeren kamu hizmetine gönülden bağlılıktır. Oldukça yetenekli gençlerin bir kısmı kariyerlerinin onlara tanınma, şöhret ve zenginlik getirdiğini ya da getirmesi gerektiğini düşünüyorlar: “Gizli Dünyanın” onlar için uygun olması pek mümkün değildir. Elbette bütün bu özellikler, tek bir kalıba bağlı değildir. Bir insan istihbaratı teşkilatının; dışa dönük, inisiyatif alan, denetim olmadan çalışabilen, kendiliğinden iş görebilen, zor öğrenilen lisanlarda iyi olan ve çoğunlukla yurtdışındaki zor yerlerde geçirilen bir kariyerden keyif alabilecek bireylere ihtiyacı vardır.

İç güvenlik servisleri daha ziyade farklı yeteneklerin bileşimini ararlar. Bunun içerisinde araştırmacı bir ekibin parçası olarak uyum içinde çalışabilmek de bulunmaktadır. Teknik istihbarat servisleri ise matematikçiler, bilgisayar mühendisleri ve kod yazıcılar ile yapay zekâ analistlerini tercih edeceklerdir. Analiz büroları; merak eden ve bulgulara saygı duyan birinci sınıf araştırmacı ve akademisyenlerle çalışmak isterler. Yetenek çeşitliliği için bolca farklı alan bulunmaktadır.

İÇAD: Soğuk Savaşın sona ermesinden bu yana hem uygulayıcı hem de koordinatör olarak istihbarat faaliyetlerini yakından takip etme fırsatınız oldu. Soğuk Savaş Dönemi ile günümüz dünyasını karşılaştırdığınızda istihbarat faaliyetleri açısından temel benzerlikler ve farklılıklar nelerdir?

Prof. Sör David Omand: Bu, pek çok cevabı olan oldukça ilginç bir soru. İstihbarat isteklerinin geçmişine baktığımızda, Soğuk Savaşın sonunda eski Varşova Paktı ülkelerinin NATO'ya girişini, Almanya'nın yeniden birleşmesini ve Doğu Almanya'da konuşlu Sovyet Güçlerinin geri çekilmesini gördük. Ardından Birleşik Krallık'ın istihbarat öncelikleri

önemli ölçüde değişti ve Batı Avrupa'daki istihbarat toplama istasyonları kapatıldı. İstihbarat isteklerinin odak noktası, terörle mücadele, nükleer silahların yayılmasına karşı küresel mücadele, uyuşturucu kaçakçılığı, korsanlık ve insan kaçakçılığı da dâhil olmak üzere suç örgütlerinin tespit edilmesi ve bunlara karşı mücadelede polis teşkilatının desteklenmesine dönüştü. Yüzyılın ilk yıllarında ise siber güvenlik ve bilgi güvenliğine yönelik istihbarat istekleri yüksek öncelikli istekler olarak listeye eklendi. İstekler genellikle hedeflenen bireyler hakkında istihbarata yönelikti: bu şahısların kimlikleri, ilişkileri, konumları, hareketleri, finans trafiği ve niyetleri.

Bu istekler, bireyler hakkında kişisel bilgilerin aranacağı “en doğal yer” haline gelen internetin ve sosyal medyanın ticari gelişimiyle de örtüşmektedir. El Kaide'den ve daha sonra DEAŞ'tan kaynaklanan terörist tehdit büyüdükçe batı istihbaratı, terör örgütlerini ortaya çıkarmak ve onların planlarını bozmak için önleyici terörizmle mücadele istihbaratına odaklandılar. Artık şimdilerde devletlerarası tehditlerin artması ve Avrupa'da büyük bir savaş yaşanmasıyla birlikte talepler “geleneksel” askeri istihbarata döndü.

Ancak günümüzün kaynakları da elbette çok farklıdır. Bunlar arasında dijitalleştirilmiş görüntüler, mobil cihaz dinlemesi ve analist için birden fazla açık ve sınıflandırılmış kaynağı bir araya getirebilecek yapay zekâ destekleri yer almaktadır. Batılı istihbarat toplulukları için, bu istek ve arz değişiklikleri arasındaki dinamik etkileşime ek olarak, vatandaşların kişisel verilerini korumak amacıyla artık demokrasiler tarafından dayatılan yasal ve etik kısıtlamalara (özellikle gereklilik ve orantılılık konusundaki ısrarlara) sahibiz. Bu durum, bu tür tereddütleri olmayan rakiplerimizle aramızda bir asimetri yaratmaktadır.

İÇAD: Peki sizce 11 Eylül saldırıları gibi bir “sürprizle” karşılaşmamak için ülkelerin istihbarat servisleri ne yapmalı?

Prof. Sör David Omand: ABD 11 Eylül Komisyonu, ikaz paradoksu hakkında şunları yazdı: “Noktalar doğru bir şekilde birleştirilmiş olsa bile, krizi durdurmak için çok geç olabilirdi. Çünkü bizzat krizin kanıtları mevcut olsa bile önleyici müdahaleyi politik olarak haklı çıkarmak çok zor olabilirdi.” Benim cevabımın ise birkaç bölümü var. Öncelikle istihbarat topluluğu hem açık hem de gizli kaynaklardan durumsal farkındalık oluşturma konusunda daha iyi hale gelmelidir. Daha sonra neyin olacağına

ve neden olacağına dair güvenilir bir açıklama getirmelidir (bu zor bir adım ve birçok hatanın kaynağıdır). Ardından farklı varsayımlara dayanarak yakın gelecekte olayların nasıl olabileceğini tahmin etmelidir.

Ayrıca analistler, gelecekteki tehditleri azaltmak amacıyla gelecekte günümüze doğru çalışarak potansiyel problemlere ilişkin stratejik ikazlarda bulunarak politika yapıcılara yardımcı olabilmektedirler. Bunlar “Casuslar Nasıl Düşünür” isimli kitabımda da bahsettiğim adımlar. Analizden elde edilen bu dört çıktıyı ben “DATS” şeklinde kısaltıyorum: “Durumsal Farkındalık”, “Açıklama”, “Tahmin” ve “Stratejik Bildirim”. İlk üçü, yakın geçmişten geleceğe doğru çalışan Bayes çıkarımını oluşturmaktadır. Stratejik ikaz ise gelecekte günümüze doğru ters şekilde çalışmaktadır. Bütün bunlarla birlikte, istihbarat ve politika toplulukları arasında gerçeklerin konuşulabileceği ve ikazların dikkate alınabileceği bir güven ilişkisinin de olması gerekmektedir.

İÇAD: 2002 yılında Birleşik Krallık’ın ilk “Güvenlik ve İstihbarat Koordinatörü” olarak atandınız. Böyle bir koordinasyon mekanizmasının diğer ülkeler açısından da gerekli olduğunu düşünüyor musunuz?

Prof. Sör David Omand: Evet, bir istihbarat topluluğunu teşkil eden bileşenlerin, modernizasyon ve fırsatların birlikte değerlendirilmesi için üst düzey bir yetkilinin güçlü bir merkezi koordinasyonu altında birlikte hareket etmesinin gerekli olduğunu düşünüyorum. Eski görevimin sorumlulukları artık Birleşik Krallık Ulusal Güvenlik Danışmanının yetkileri genişletilerek onun sorumluluğuna verildi. Ancak koordinasyon ilkesi devam ediyor. Koordinasyon elbette yönlendirmeden farklı ve Birleşik Krallık kurumlarının başkanları gerektiğinde Başbakan’a erişim haklarını saklı tutuyorlar. İç istihbarat servisinden (MI5) sorumlu İçişleri Bakanı, Dış İstihbarat Servisinden (MI6) ve Devlet İletişim Kurumundan (Government Communications Headquarters / GCHQ) sorumlu Dışişleri Bakanı, savunma istihbaratından sorumlu Savunma Bakanına karşı yasal sorumluluklarını da sürdürmektedirler. ABD’nin de bu kapsamda Ulusal İstihbarat Direktörü bulunmaktadır.

İÇAD: Size verilen görevlerden yola çıkarak istihbarat ve güvenlik arasındaki koordinasyonun öneminden bahsedebilir misiniz?

Prof. Sör David Omand: Birleşik Krallık’ın gizli servis mevzuatı, gizli servislerin işlevlerini ortaya koymaktadır. Örneğin MI6 örneğinde “Britanya Adaları dışında yaşayan şahısların eylemleri veya niyetleri hakkında bilgi

elde etmek, bu kişilerin eylemleri veya niyetleriyle ilgili diğer görevleri yerine getirmek (ancak bunun yalnızca Majestelerinin Hükümetinin savunma ve dış politikaları çerçevesinde ulusal güvenliğin korunması şartıyla) veya dış tehditlere karşı Birleşik Krallık'ın ekonomik refahını korumak ya da suçun önlenmesi veya tespitine destek olmak için yapılabileceği" belirtiliyor.

Yani Birleşik Krallık için istihbarat ve güvenlik aynı madalyonun iki yüzüdür. Bu nedenle Birleşik Krallık istihbarat topluluğunun amaçlarından birisi polisin suçu önleme ve tespit etme çalışmalarını desteklemektir. Birleşik Krallık, bazı Avrupalı Parlamentolarının (Avrupa Birliği Antlaşması çerçevesinde) ulusal güvenlik ile kolluk kuvvetleri arasında ısrar ettiği katı ayrımı kabul etmemektedir. Uluslararası terör örgütlerinin; narkotik suçlar, kara para aklama, yaptırımlardan kaçınma ve insan kaçakçılığı yapmaları, ayrıca kitlesel siber "soygun" yapmayı amaçlayan fidye gruplarının varlığından dolayı İngiliz yaklaşımının fazlasıyla haklı olduğuna inanıyorum. Bu tür ciddi sınır ötesi tehditlere ancak kolluk kuvvetlerini destekleyen modern istihbaratın tüm yeteneklerinin ve yöntemlerinin kullanılmasıyla karşılık verilebilir. Bu aynı zamanda terörizm gibi tehditlerin bir suç olarak ele alınmasına ve aynı zamanda ulusal güvenliğe yönelik bir tehdit olarak sınıflandırılmasına da faydalı bir şekilde olanak tanımaktadır.

İÇAD: Dergimiz ağırlıklı olarak istihbarat kapsamında akademik çalışmalara odaklandığından, akademik bir disiplin olarak istihbarat çalışmaları hakkında da sorular sormak istiyoruz. Ayrıca sizin akademik bir çalışma alanı olarak istihbaratın geliştirilmesi konusunda da çalıştığınızı biliyoruz. Sizce istihbarat çalışmaları, başladığı günden bu yana hangi aşamalardan geçti? Birleşik Krallık'taki istihbarat çalışmalarının tarihi geçmişi hakkında bize neler söyleyebilirsiniz? İstihbarat çalışmalarının günümüzde kendine özgü bir akademik disiplin olduğu söylenebilir mi?

Prof. Sör David Omand: İstihbaratla ilgili akademik çalışmaların kökeni, Cambridge tarih Prof. Christopher Andrew'un meslektaşı David Dilkes ile birlikte 1984'te yayımladıkları "The Missing Dimension: Governments and Intelligence Communities in the Twentieth Century" isimli seçkin çalışmaya dayanmaktadır. Bu çalışmanın ortaya koyduğu temel şey, Christopher'ın "Tarihsel Dikkat Aralığı Eksikliği Bozukluğu" (TDAEB) olarak tanımladığı şeydir. Buna göre tarihçiler, üzerinde çalıştıkları olayları etkileyen bir faktör olarak istihbaratı görmezden gelmişlerdir. Dolayısıyla, Wellington'un 1812'de Yarımada Savaşı sırasında Salamanca'da Fransız Ordusuna karşı kazandığı kesin zafer, Wellington'un ekibinde yer alan yetenekli kriptograf

Binbaşı Scovill'in Büyük Paris şifresini kırarak Fransız komutanın muharebe düzenleri ve niyetlerini ortaya çıkardığını bilmeden nasıl açıklanabilir? İngiliz kriptografların Alman denizaltıları tarafından kullanılan Enigma şifresini okuduklarını ve buna paralel olarak ABD'li mevkidaşlarının Japon Sihirli şifresini okuduklarını bilmeden, 1940'taki kritik Atlantik savaşı nasıl açıklanabilir? Ayrıca, 1944'te istihbarata dayalı bir aldatma planının, Alman Başkomutanlığını, Overlord Operasyonunun ana ağırlığının Pas de Calais'e bölgesine denk geleceğine ve bir zırhlı Panzer Tümeninin Normandiya sahillerine çıkan müttefik kuvvetlere saldırmasını engellemeye yönlendireceğine nasıl ikna ettiğine dair daha da çarpıcı bir örneğimiz var.

Bunlara benzer örnekler, Birleşik Krallık Hükümetinin Enigma ve stratejik aldatma çalışmaları da dâhil olmak üzere İkinci Dünya Savaşındaki resmi istihbarat tarihi ile istihbarat hakkında ulusal arşivlerde daha fazla belge yayınlamasına yol açtı. Diğer akademisyenler ise ABD, Avustralya, Kanada ve Yeni Zelanda ile "5 Göz İttifakının" kökenleri de dâhil olmak üzere, istihbarat teşkilatlarının tarihi ve aralarındaki ilişkileri araştırmaya başladılar. Bazı araştırmacılar sinyal istihbaratı, insan istihbaratı, görüntü istihbaratı ve coğrafi istihbarat gibi farklı istihbarat çeşitlerinin gelişimi konusunda uzmanlaştılar. Bazıları ise farklı servisler arasındaki ilişkiler konusunda uzmanlaştı. Matematikçiler kriptoloji ve siber güvenlik hakkında, hukukçular ise yönetim ve yasal düzenleme hakkında yazıyorlar. İstihbaratın kültürel bir olgu olarak sosyal inşası post-modern sosyologlar tarafından inceleniyor. Günümüzde herhangi bir istihbarat çalışmaları dersinin okuma listesine konulabilecek binlerce kitap ve makale var. Ancak şu an istihbarat tıpkı coğrafya gibi, benzersiz bir akademik disiplinden ziyade, olayları farklı yönlerden aydınlatan bir dizi disiplinin bir araya gelmesinden meydana gelen bir disiplindir.

İÇAD: Peki akademik alanda istihbarat çalışmalarının amacı ne olmalıdır? Devletlerin istihbarat kabiliyetlerini artırmak için istihbarat araştırmacıları hangi konulara odaklanmalıdır? Literatürdeki temel boşluklar nelerdir?

Prof. Sör David Omand: İstihbarat, tüm yönleriyle akademik çalışmayı hak eden bir beşeri faaliyet olup herhangi bir araştırma alanında olduğu gibi, bazı sonuçlar konunun pratiği için faydalı olabilir. Ancak geçmişe bakmak mümkün olup, istihbarat görevlilerinin kendi zanaatlarının tarihini ve onu bugün bu hale getiren şeyin ne olduğunu bilmek de haklarıdır. Winston Churchill'in söylediği gibi: "Ne kadar geriye bakarsanız, o kadar ileriye görebilirsiniz".

Literatürdeki boşluklara gelince, mevcut akademik literatürün çoğu İngilizce kökenlidir. Akademisyenleri çok daha geniş bakmaya teşvik ediyorum, örneğin Fransa’da olduğu gibi, artık birçok üniversitede istihbarat çalışmaları alanında seçkin akademisyenler bulunmaktadır. Elbette teknoloji ilerledikçe yeni araştırma alanları da açılmaktadır. Bir sonraki adım muhtemelen istihbarat topluluklarının makine öğrenmesi algoritmalarını ve büyük dil modellerini nasıl kullandığı ile ilgili olacaktır.

İÇAD: Bir önceki soruya paralel bir sorumuz daha var. Yapay zekânın gelişimi dünyada en çok tartışılan konuların başında geliyor. Yapay zekânın gelişimi ile istihbarat süreçleri arasındaki ilişki sizce nedir? Yapay zekânın istihbarat teşkilatları açısından avantajları ve olası olumsuz sonuçları nelerdir? Günümüzde teknoloji ile istihbarat arasındaki ilişkinin yarattığı tehditler ve fırsatlar nelerdir?

Prof. Sör David Omand: Bunu söylemek için henüz çok erken. Tarih bize istihbarat görevlilerinin telgraf, radyo, mikro-elektronik ve internet gibi teknolojik buluşlardan ne kadar hızlı yararlandığını gösteriyor. Makine öğrenmesi ve yapay zekâ da bunlardan farklı değildir. En son gelişmelerden, yalnızca bizim değil, düşman devletlerin istihbarat görevlilerinin de yararlanılacağından eminim.

İÇAD: Birleşik Krallık’taki üniversitelerdeki eğitimin yanı sıra çeşitli kuruluşlar da istihbarat çalışmalarına akademik olarak katkı sağlıyorlar. Bu konuda İngiltere’deki gelişmelerden bahseder misiniz?

Prof. Sör David Omand: Birleşik Krallık’ta istihbarat çalışmaları alanında veya uluslararası ilişkiler ve terörizm çalışmaları gibi istihbarat çalışmalarının anahtarını oluşturduğu ilgili alanlarda lisans, yüksek lisans ve doktora dereceleri sunan birçok üniversite bulunmaktadır. Kraliyet Birleşik Hizmetler Enstitüsü (RUSI), Kraliyet Uluslararası İlişkiler Enstitüsü - Chatham House, Uluslararası Stratejik Araştırmalar Enstitüsü (IISS) ve DEMOS dâhil olmak üzere Londra’daki başlıca düşünce kuruluşları ve İskoç Küresel İlişkiler Konseyi (SCGA) istihbarat çalışmalarına bazı yönlerden katkıda bulunan tüm araştırmaları desteklemektedirler. Bunun bir örneği, IISS’deki eski meslektaşım Nigel Inkster’in Çin siber istihbaratına ilişkin derinlemesine çalışmalar yayınlayarak akademik literatüre önemli katkı sağlayan çalışmasıdır.

İÇAD: Siz aynı zamanda “Sosyal Medya İstihbaratı” alanında çalışan ilk akademisyensiniz. Çalışmanızın ardından sosyal medya verilerinin

analizinden elde edilen istihbarat anlamına gelen sosyal medya istihbaratına daha fazla önem verildi. Günümüzde sosyal medyanın ürettiği büyük veri, sosyal medyanın insanların günlük hayatındaki yeri ve sosyal medyadan veri elde etme yöntemleri dikkate alındığında, sosyal medya istihbaratını açık kaynak istihbaratının bir dalı olarak mı yoksa ayrı bir disiplin olarak mı düşünmeliyiz? Sosyal medya istihbaratı açık kaynak istihbaratından bağımsız bir disiplin mi?

Prof. Sör David Omand: Cevap: ayrı bir disiplin. 2012’de DEMOS isimli düşünce kuruluşundan Jamie Bartlett ve Carl Miller ile birlikte İstihbarat ve Ulusal Güvenlik dergisinde “Sosyal Medya İstihbaratına Giriş” başlıklı bir makale yazdım. Dijital dünyanın nasıl hızla geliştiğini (2004’te Facebook, 2005’te YouTube, 2006’da Twitter) ve sosyal medya istihbaratıyla kamu düzenine destek sağlanabildiğini vurgulamak istedik. Sosyal medya istihbaratı yeni bir şeydi ve insan istihbaratı, sinyal istihbaratı veya açık kaynak istihbaratı gibi diğer kategorilere uymuyordu. Bu nedenle ayrı bir disiplin olarak kendi başına bir incelemeyi hak ediyordu. Bu çalışmamızda; Tweetler gibi bazı sosyal medya kaynaklarının açık kaynak olarak nitelenebileceğini (pencereyi açarak görüşlerini bağırarak bildirmek gibi) ancak kapalı bir Facebook topluluğuna Birleşik Krallık mevcut yasaları uyarınca uygun yetkilendirmenin gereklilikleri altında erişmenin veya giriş için sempatican rolü oynamanın gizli istihbarat faaliyetleri olduğunu vurguladık.

İÇAD: Sosyal medya istihbaratından bahsederken, kamuoyunun sosyal medya üzerinden casusluğa maruz kalması korkusuyla ilgili bir şey sormak istiyoruz. Siz bu korkunun arttığını düşünüyor musunuz? Sizce bu korku, toplumsal paranoyanın artmasıyla ilgili bir durum mu, değil mi?

Prof. Sör David Omand: Birleşik Krallık’taki kamuoyu yoklamaları, istihbarat teşkilatlarımızın şüpheliler hakkında istihbarat elde etmek amacıyla modern dijital yöntemlerle veriye erişmesine izin verilmesi konusunda büyük bir desteğinin olduğunu gösteriyor. Tabi ki bunun hukukun üstünlüğü çerçevesinde yapıldığı anlayışına dayalı olarak, faaliyetin yalnızca gerekli olduğunda ve şüphelilerin yol açabileceği potansiyel zararlarla orantılı olarak yürütülmesini sağlamak için izinler, bağımsız adalet, parlamento denetimi ve etik kısıtlamalarla düzenlenmektedir. Bugün kamuoyunda artan bir endişe varsa, bu durumun hakkımızda herhangi bir istihbarat veya güvenlik kurumunun bilebileceğinden daha fazlasını bilen ve kişisel verileri ticari kazanç

amacıyla kullanan denetimsiz internet devlerinden kaynaklandığından şüphe ediyorum.

İÇAD: Sizi “Casuslar Nasıl Düşünür: İstihbaratta On Ders” adlı değerli kitabınızı yazmaya iten neden neydi? Bu kitabın okuyucuya iletmek istediğiniz ana tema ve ana mesajı nedir?

Prof. Sör David Omand: Bu kitabı, Birleşik Krallıktaki Brexit referandumunun ve 2016 ABD Başkanlık seçimlerinin sosyal medyaya nasıl yansıdığı, bizi ne yapmamız gerektiğine dair yarı gerçeklerle çarpıtmalar vasıtasıyla internette ikna etmeye çalışan bir etkileme dalgasını gördükten sonra başladım. Ancak gerçeğin doğasını bulanıklaştıran, hatta inkâr edenlere katlanmak zorunda kalmamalıyız. Hiç kimsenin kendi alternatif gerçeklerini kabule zorlamaya hakkı yoktur. Dolayısıyla kitabım, istihbarat analistlerinin yürüttüğü türden rasyonel düşünmenin bir manifestosudur ve aynı zamanda kişisel kararlarımıza / iş dünyasına da uygulanabilir. Konu büyük bir karar vermeye geldiğinde, iki farklı düşünce niteliğini kendi zihnimizde bir araya getirmeliyiz. Bir yanda içinde bulunduğumuz durumun ve açık seçeneklerin rasyonel analizi, diğer yanda tercihimizle neyi başarmak istediğimize dair hırslarımız göz önüne alındığında değerlerimizin bize ne yapmamız gerektiğini söylediği ya da hangi sonuçlardan korktuğumuz ve kaçınmak istediğimiz. Eğer doğru kararlar alacaksak, her iki düşünce türü de, yani tarafsız ve tutkulu, “nedir” ve “ne olacağını umduğumuza” dayalı değerler anlaşılmalı ve bütünleştirilmelidir. Ama rasyonellik olmazsa kayboluruz.

İÇAD: Prof. Sör David Omand, son bir soru da istihbaratın geleceğiyle ilgili. Bu soruyla ilgili bir kitap bölümünüz olduğunu da biliyoruz. Sizce istihbaratın geleceği nasıl olacak? İstihbarat bağlamında devletlerin karşılaşacağı tehditler, zorluklar ve fırsatlar sizce neler olacak?

Prof. Sör David Omand: Her ulusal hükümet kendi cevabını bulmak zorunda kalacak. Birleşik Krallık’ta gerçek bir istihbarat topluluğu yaratmaya odaklandık. Kendi uzmanlıkları ve yasal konumları olan ayrı teşkilatları elimizde tuttuk. Bu teşkilatlar artık görev gücü modeli adı altında istihbarat gereksinimlerini karşılamak için birbirlerine yardım ederek ve personeli birbirleri arasında değiştirerek birlikte çalışıyorlar. Kara, deniz, hava ve şimdi de uzay ile siber ortamında; personel alımı, yetenek geliştirme ve eğitim için optimize edilmiş ayrı silahlı hizmetlerimizi muhafaza ettiğimiz savunma ile bir paralellik olabilir, ancak günümüzde askeri etkinin

sağlanması bunların birleşiminden kaynaklanmaktadır. Başarılı olmak için istihbarat topluluklarının sınırların ötesinde nasıl çalışılacağına dair kendi koşullarına uygun yanıtlar bulması gerekecektir: yurtiçi ve yurtdışı; açık ve gizli kaynaklar; insan ve teknik kaynaklar; istihbarat ve kanun yaptırımı; istihbarat ve kanıt; kendi kaynaklarından ve yurtdışı ortaklıklardan vb.

Birleşik Krallık istihbarat topluluğu, kısmen yeni teknolojilere yapılan büyük yatırımlar nedeniyle, kısmen de 11 Eylül'den bu yana yıllar içinde geliştirilen denizaşırı ilişkiler nedeniyle elbette ki eskisinden daha güçlüdür. Birleşik Krallık, Ortak Terörizm Analiz Merkezi ve Ulusal Siber Güç gibi ortak örgütlerin kurulması nedeniyle bu güce sahip oldu.

İÇAD: Son olarak istihbarat alanında çalışmak isteyen genç akademisyenlere ne gibi tavsiyelerde bulunursunuz?

Prof. Sör David Omand: Konuyu derinlemesine okuyun ve teorinin yanı sıra pratiğe de bağlı kalın. Mümkünse, iyi işlenmiş alanlardan uzak durun. Örneğin, Bletchley Park ve İkinci Dünya Savaşı sırasında Enigma şifresinin kırılması hakkında yeterince şey yazıldı. Yeni araştırma sorularına yol açan keşfedilmemiş yollar bulun. Bunun iyi bir örneği, Helen Fry'ın, kadınların istihbaratta oynadığı kilit role ilişkin daha önce anlatılmamış hikâyeler üzerine yaptığı "İstihbaratta Kadınlar" ismiyle yayınlanan son çalışmasıdır.

İÇAD: Sorularımızı yanıtladığınız için teşekkür ederiz. Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

Prof. Sör David Omand: Sadece Birleşik Krallık'ın eski Moskova Büyükelçisi ve Ortak İstihbarat Komitesinin eski başkanı Sör Rodric Braithwaite'in sözlerini hatırlamak isterim. Bir keresinde sırları ilişkiye benzetmişti: İnsanlar her iki konuda da aşırı heyecanlanıyor. Çoğumuz başkalarının bizden daha fazlasını aldığını düşünürüz; bazıları ikisine de doyamaz; her ikisi de fanteziye varan abartılı iddialar üretir, politika yapımcılar istihbaratın neler yapabileceğine dair beklentileri abartır; ve sonuçta gizli ve açık bilgi arasında temel bir fark yoktur; çünkü dış dünyaya ilişkin bilgimiz her zaman eksik, parçalı ve bazen yanlış olacaktır. Hatırlamaya değer.